

विराज *a.* See विराज् -जः A particular form of a temple; Hch.

विराजित *p. p.* 1 Irradiated, illuminated. -2 Displayed, manifested.

विराटः 1 N. of a district in India. -2 N. of a king of the Matsyas. The Pāṇḍavas lived *incognito* in the service of this king for one year, (the thirteenth of their exile) having assumed different disguises. His daughter Uttarā was married to Abhimanyu and was mother of Parīkṣit who succeeded Yudhiṣṭhira to the throne of Hastināpura. -**Comp.** -जः a sort of inferior diamond. -**पर्वन्** *n.* the fourth book of the Mahābhārata.

विराटकः A sort of inferior diamond.

विराणिन् *m.* An elephant.

विरात्रः, -त्रम् 1 The end of night; day-break; तमेव गणयन् शोकं विरात्रे प्रत्यबुध्यत Bhāg. 13. 91. 8. -2 The dead of night (बहुरात्र, अपरात्र); विरात्रे चागतं कस्मात् कोऽनुबन्धस्तवाभवत् Mb. 3. 298. 28.

विराष्ट्र 4 P. 1 To hurt, injure, offend, wrong; क्रियासमभिहारेण विराध्यन्तं क्षमेत कः Śi. 2. 43; विराष्ट्र एवं भवता विराष्ट्रा बहुधा च नः 2. 41. -2 To lose, be deprived of.

विराद्ध *p. p.* 1 Opposed, counteracted. -2 Offended, injured, treated with contempt; see the quotations under राष् with वि above.

विराघः 1 Opposition. -2 Annoyance, vexation, molestation. -3 N. of a powerful Rākṣasa slain by Rāma.

विराघनम् 1 Opposing. -2 Hurting, injuring, offending. -3 Pain, anguish.

विराल See विडाल.

विरिकि *p. p.* Evacuated, purged; बान्तो विरिकः स्नात्वा तु घृतप्राशनमाचरेत् Ms. 5. 144; विरिकस्य यथा सम्यग् घृतं भवति भेषजम् Mb. 12. 309. 18.

विरिकिः Purging.

विरिञ्चः, विरिञ्चनः 1 N. of Brahman. -2 Of Śiva. -3 Of Viṣṇu.

विरिञ्चिः [वौ रिञ्चैः इन् नुम् च Uṇ. 4. 131] 1 N. of Brahman; एवं समाकर्ण्य वचो विरिञ्चिः।...चुल्लके सुमोच...बिलोचनानि Vikr. 1. 46; N. 3. 44; Śi. 9. 9. -2 Of Viṣṇu. -3 Of Śiva.

विरिञ्च्यः A note, sound; विधिबिहितविरिञ्चैः सामिधेनीरधीत्यं Śi. 11. 41.

विरु 2 P. 1 To cry, bewail, lament; ननु सहचरीं दूरे मत्वा विरौषि समुत्सुकः V. 4. 20; Bk. 5. 54; Rs. 6. 27. -2 To make a sound, sound in general; न स विरौति न चापि स

शोभते Pt. 1. 75; जीर्णत्वाद् गृहस्य विरौति कपाटम् Mk. 3; एते त एव गिरयो विरुवन्मयूराः U. 2. 23. -3 To cry out, shout, scream. -**Caus.** To roar or scream aloud; न च रक्तो विरावयेत् Ms. 4. 64.

विरावः Clamour, noise, sound; आलोकशब्दं वयसां विरावैः R. 2. 9; 16. 31.

विरावण *a.* Causing roar, clamour; विरावणं साधु तपस्वि-कण्ठकं तपस्विनामुद्धर तं भयावहम् Rām. 1. 15. 33.

विराविन् *a.* 1 Weeping, crying, shouting. -2 Lamenting. -णी 1 Weeping, crying. -2 A broom. -3 Sound, resound; गायनेश्च विराविण्यो वादनैश्च तथापरैः Rām. 1. 18. 19.

विरुत् *p. p.* 1 Screamed, shouted. -2 Resounding, filled with cries. -तम् 1 Crying, shrieking, roaring &c. -2 Cry, sound, noise, clamour, din. -3 Singing, humming, chirping, buzzing; परमृतविरुत्तं कलं यथा प्रतिवचनीकृत-मेभिरीदृशम् Ś. 4. 9. -तिः Screaming, howling.

विरुण *p. p.* 1 Broken to pieces, shattered; तच्चित्र-ताण्डवविरुणफणातपत्रः Bhāg 10. 16. 30. -2 Destroyed. -3 Bent. -4 Blunted, dulled; विरुणोदप्रधाराप्रः कुलिशो मम वक्षसि Bk. 5. 25.

विरुच् 1 Ā. 1 To shine, be resplendent; सहस्रधात्मा व्यरुचद्विभक्तः पयोमुचां पङ्क्तिषु विद्युतेव R. 6. 5; 17. 14; Bk. 8. 66. -2 To be eminent or conspicuous. -3 To become visible, appear. -4 To illuminate, brighten (P.). -5 To please, delight. -**Caus.** 1 To irradiate, illuminate. -2 To delight in. -3 To sport with.

विरुकमत् *m.* A bright weapon.

विरुचः A magic formula recited over weapons.

विरुज् *f.* 1 Violent pain. -2 A great disease; विन्देद्वि-रुपा विरुजा विमुच्यते Bhāg. 6. 19. 29. -*a.* Well, healthy.

विरुदः, -दम् 1 Proclaiming. -2 Crying aloud. -3 A panegyric, laudatory poem; गद्यपद्यमयी राजस्तुतिर्विरुदमुच्यते S. D. 570; नदन्ति मददन्तिनः परिलसन्ति बाजित्रजाः। पठन्ति विरुदावलीमहितमन्दिरे वन्दिनः॥ R. G. -**Comp.** -**आवली** 1 a collection of epithets. -2 a particular collection of religious lyrics; L. D. B. -**ध्वजः** a royal banner.

विरुदितम् Loud cry or lamentation; तदथाप्युच्छ्वासो भवति ननु लाभो विरुदितम् U. 3. 30 v. 1.

विरुध् 7 U. 1 To oppose, obstruct, hinder, prevent. -**Pass.** 1 To be opposed to, be inconsistent or at variance with. -2 To contend or quarrel with; एको दोषो विदेशस्य स्वजातिर्यद्विरुध्यते Pt. 4. 116. -3 To fail. -4 To be kept back or withheld.

विरुद्ध *p. p.* 1 Hindered, checked, opposed, obstructed. -2 Blocked up, confined or shut up. -3 Besieged, blockaded. -4 Opposed to, inconsistent with,